

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Diplomová práce

SÍLA IDENTITY

ČISTÁ RADOST

Michaela Šťastná

Plzeň 2020

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarných umění

Studijní program Výtvarná umění

Studijní obor Intermediální tvorba

Specializace Intermédia

Diplomová práce

SÍLA IDENTITY

ČISTÁ RADOST

Michaela Šťastná

Vedoucí práce: doc. ak. mal. Vladimír Merta
Oddělení výtvarného umění
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeská univerzita v Plzni

Plzeň 2020

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň 25. července 2020

.....

podpis autora

Poděkování:

Ráda bych poděkovala vedoucímu své práce doc. ak. mal. Vladimíru Mertovi za ochotu, cenné rady, připomínky a čas, který mi věnoval během konzultací. Dále bych chtěla poděkovat své rodině a také přátelům za podporu při tvorbě této práce.

Plzeň 25. července 2020

.....

podpis autora

OBSAH

1	POPIS PŘÍPRAVY A REFLEXE PROCESU VLASTNÍ TVORBY ...	1
1.1	REŠERŠE ZVOLENÉHO TÉMATU	1
1.2	REFLEXE A DOKUMENTACE PROCESU.....	3
2	POPIS VYSTAVENÉHO DÍLA A JEHO VYUŽITÍ ČI ADJUSTACE.	8
3	CITACE.....	10
4	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	11
	<i>a) Knižní periodická literatura</i>	11
	<i>b) Internetové zdroje</i>	11
5	RESUMÉ	12
6	SEZNAM OBRAZOVÝCH PŘÍLOH.....	14

1 POPIS PŘÍPRAVY A REFLEXE PROCESU VLASTNÍ TVORBY

1.1 REŠERŠE ZVOLENÉHO TÉMATU

Zvolené téma Síla identity má velmi široký rozsah a může sem spadat nepřeberné množství námětů.

Po několika nápadech, které by byly snad i přijatelné, ale právě pouze obstojné jsem přešla k silné osobní zkušenosti, kterou žiji několik měsíců. Její začátky vznikaly na půdě fakulty a ta měla i za tu krátkou chvíli na mě velký vliv.

Začala jsem se učit hrát na violoncello. Sen, o kterém nikdo nikdy nevěděl, o kterém jsem si myslela, že se nesplní, a jenž zároveň provázel strach, který ani dnes nedokáži vysvětlit. První impulz či podpora vzešla od našeho Lukáše „Hause“, půjčil mi cello, diskutovali jsme o nástrojích, hudbě a vždycky říkal: „Jestli chceš, jdi do toho.“ A já jsem šla. Chvíli trvalo najít správného učitele a nástroj, oboje nebylo jednoduché.

Jako malá jsem prošla výukou flétny na ZUŠ včetně závěrečných koncertů, zkoušek, korepetic s klavírem s poměrně cholerickou učitelkou, suplujícími učitelkami, které měly ve zvyku prolistovat žákovskou knížku minimálně čtyři měsíce nazpět a vyžadovaly bezchybné odehrání etud, jež jsem dlouho neviděla, netrénovala, byly jednoduše už dávno zapomenuté. A všem podobným zkušenostem jsem se chtěla vyhnout. Přála jsem si mít soukromé lekce s učitelem, který bude trpělivý, nebude mě tlačit do koncertů a nebude mě mlátit smyčcem přes prsty. Najít nástroj byla další výzva. V dnešní době je velmi lákavé podívat se na internet a vybrat si podle vzhledu a ceny nástroj, dát ho do košíku a zaplatit, ale pokud s tím člověk nechce mít trápení a další výdaje, je lepší to nechat na odborníkovi a hned na

začátku více zainvestovat do opravdu kvalitního nástroje. Najít učitele a nástroj trvalo několik týdnů, v jejich průběhu a i v těch následujících jsem dostávala od lidí zvláštní reakce, přihlouplé vtipy, až jsem si jednou řekla, že si tím nenechám své rozhodnutí zkazit.

Když jsem začala uvažovat o této zkušenosti jako inspiraci k diplomové práci, sepsala jsem si takové moje story, jak tomu říkám. Je to sběr myšlenek, jejich vývoj, podtržení zásadních idejí, které dohromady daly 11 stránek textu psaného rukou. V textu se několikrát objevilo spojení „čistá radost“. Přemýšlela jsem velmi dlouho, co to pro mě znamená, v jakých souvislostech, na jakém místě či v jakém času. Téma čistá radost se může zdát jako klišé ve spojení s hrou na hudební nástroj, uměním či splněním snu. Zde to musím více vysvětlit a uvést na pravou míru. Samozřejmě hra na nástroj přináší radost, existují studie, které říkají, že již po třinácti minutách se „uvolňuje“ smutek pryč z těla a po dalších devíti se nálada zlepšuje. Ale v tomto mém případě jde o mnohem širší pojetí této zkušenosti, kterou nazývám radostí. Obsahuje více podnětů než jen pouhou hru, je to moje výhra nad sebou, že jsem tento krok udělala, že mám dobrého učitele, který používá smyčec opravdu jen na hraní, nádherný nástroj, o kterém jsem věděla na první pohled, že bude můj. Je to o hodinách v klidu, bez zkoušek nebo koncertů. A i když je to náročné, mám po lekci čistou hlavu. Při hraní se musím soustředit na velké množství věcí, které musím dělat najednou v jednom okamžiku, není zde místo na přemýšlení o něčem jiném než o čistotě tónů. A nesmím zapomenout na to zásadní, a to na kuráž jít do toho a nenechat si to nikým zkazit. Všechny tyto body tvoří onu moji čistou radost. Celý tento proces pro mě osobně zapadal tak dobře do sebe, že bych si víc snad nemohla ani přát. Kdy nebo jak často se člověku podaří udělat

v životě krok, který není jednoduchý, a přitom všechno zapadne do sebe tak jak má? Kdy člověk dokáže udělat něco jen a jen pro sebe?

1.2 REFLEXE A DOKUMENTACE PROCESU

Mým cílem bylo pokusit se o zhmotnění radosti, pocitu, něčeho, co není hmatatelné. Šlo o pocit jako takový, nikoliv o situaci, kdy cítíme radost nebo s kým cítíme radost. Nebylo to vůbec jednoduché, a proto jsem začala výběrem barvy, pokusila jsem se tento pocit popsat nejdříve barvou. Začala jsem především teplými barvami jako žlutá nebo červené, ty jsem později doplnila o další barvy jako třeba modrou nebo fialovou, ale v sytých odstínech. V dalším kroku jsem se soustředila na velikost. Vnímám tento pocit jako proměnlivý, pulzující organismus, který může být v jednom okamžiku menší a v druhém zase o něco větší. A jelikož je tento pocit pozitivní záležitost a může přesahovat hranice chápání, může být ohromující, bylo mi jasné, že výsledná velikost bude větších rozměrů.

Jednou z prvních skic byla vyloženě „čmáranice“ (viz příloha č. 1, č. 2), velké klubko měkkého materiálu mě přivedlo k již zmíněné pulzující věci, objektu, který se mění. Když nad tím nyní přemýšlím, řekla bych, že se zde možná objevil lehký vliv japonské umělkyně Chiharu Shiota, známé především pro její obrovské instalace propletených nití, do nichž vkládá předměty z každodenního života, a to někdy ne ve zcela tradičních prostorech. Její způsob řešení prostoru prostřednictvím ohromných sítí je mi velmi blízký a láká k zachycení pohlcení prostoru/prostorem. Napadlo mě vytvořit lehkou konstrukci kvádrového tvaru, ve které by byly napnuté ze všech stran šňůry. Nakreslila jsem několik možných variant, kde jsem řešila konstrukci (viz příloha č. 3, 4, 5), protože byt' byla konstrukce zásadní pro upnutí šnůr a měla své technické opodstatnění, jádrem objektu ale

byly napnuté šňůry, které vytvořily jakýsi střed, onu pulzující nesourodou věc, a konstrukce by ubírala určitou dávku pozornosti. Nákresy jsem realizovala v modelech, měřítko jsem volila nejdříve 1 : 10 a posléze 1 : 5, (viz Příloha č. 6, 7, 8, 9, 10). Tyto modely mi pomohly lépe si představit finální objekt oproti kresebné variantě a posunout je do konečné podoby. Změnila jsem konstrukci objektu z lehké kvádrové konstrukce, která by byla vytvořená z kovu, na dvě protilehlé desky. Jedna by byla zavěšená ze stropu, druhá umístěná přesně pod ní na podlaze, na obou deskách by byla navrtaná s deseticentimetrovými mezerami oka se závitem. Tím se prostor vyčistil od konstrukce a pozornost směřuje zásadně na spleť šňůr. Čisté formy desek, barevné a materiálové použití, které koresponduje s prostorem a je jednoduché, jsou i zde ovlivněné minimalismem, jako je tomu u mé předešlé tvorby.

Jak jsem se již zmínila, postupně jsem barevnost doplnila o další barvy, i když jsou studené, vybrala jsem převážně syté odstíny. Na první modely jsem jich aplikovala jen několik, ale vypadaly prázdně. V dalších, které byly již změněny na dvě desky, jsem použila více barev a právě ty dodaly objektu živost, hloubku a proměnlivost. Když jsem přešla na větší měřítko modelů, aby byla více znatelná spleť šňůr, jejich chaos a zároveň vznikající střed, nemohlo mi uniknout, že i přes pestrost, náhodné použití barev, které se někdy opakovaly velmi blízko vedle sebe, čímž trpěla moje lehká obsese pro rytmus a řád, model působil poněkud plošně. Proto jsem se ještě jednou před začátkem realizace vrátila k modelu (viz příloha č. 10) a zkusila jsem roztříštit fádnot tím, že střed bude zvýrazněn jinou barvou.

Pro jiný barevný střed jsem použila velmi světlé odstíny růžové, šedé a béžové. Mým cílem nebylo vytvořit zářivý bílý bod, který by tíhl ke světlu na konci tunelu. Bílá by byla příliš. Různé odstíny stále podporují proměnlivost objektu, nestejnorodost. Velmi mě překvapil efekt uzlíků a konců šňůrek, které vytvořily dojem třepetání.

Ještě bych ráda uvedla důvod, proč jsem zvolila šňůry pro zobrazení pocitu, protože to není zcela jen o vlivu Ch. Shioty. Šňůry, které jsou napnuté mezi dvě desky, můžou vyvolat pocit pevnosti, ale pro finální objekt jsem zvolila velmi tenké šňůry, pouhé 2 mm, které ve velikosti objektu $2 \times 2 \times 2,5$ m si udržují svoji jemnost a při pohybu kolem objektu vytvářejí dojem drobného pohybu.

Protože jsem se rozhodla pro finální velikost objektu $2 \times 2 \times 2,5$ m, nebylo z technických důvodů možné vytvořit objekt doma, ale rovnou v budově fakulty. Doma jsem si mohla připravit segmenty.

Vybrala jsem MDF desky 16mm tloušťky pro jejich hladký povrch, tloušťku desky jsem raději zvolila větší, protože v ploše dvou metrů se i 16 mm začne hýbat jak želé. Obě desky jsou zpevněné rámem z latí, jež jsou nalepené a přišroubované k deskám. U spodní je to z toho důvodu, že jsem chtěla dát objektu jistou lehkost a odrazit ho od podlahy. U horní desky šlo opět jak o zpevnění celého formátu, tak i v místech, kde jsou závitové tyče.

Při řešení finálního objektu jsme vybrali v ateliéru místo tak, aby co nejméně překážel při obhajobách (ještě v období před koronavirovou epidemií) a které mně osobně nejvíce vyhovovalo. Pro zavěšení desky jsem zvolila KVH hranoly o rozměrech 10×10 cm v délce 2,5 m tak, aby se hodily mezi nosné traverzy. Deska je uchycena do hranolů závitovými pozinkovanými tyčemi. Jak desky, tak hranoly jsou natřené světle šedivou barvou, tak aby co nejlépe

zapadala do prostoru ateliéru a zbytečně neubírala pozornost od napnutých šňůr. V deskách jsou zašroubovaná pozinkovaná oka s vrutem v deseticentimetrové vzdálenosti od sebe. Tuto pravidelnost jsem zvolila od začátku vzhledem k náročnosti vyvazování šňůr na objektu. Hranoly a desky s oky bylo možné si předpřipravit doma.

Po uvolnění opatření epidemie jsme vše přesunuli na fakultu, nainstalovali jsme hranoly mezi traverzy a zajistili klínky. Do připravených otvorů v hranolech jsme zasunuli závitové tyče. Horní desku jsme dostali do požadované výšky elektrický navijákem, který je umístěný na prostředním hranolu. Desku jsme nasunuli na tyče, zajistili podložkami a kloboukovými uzavřenými maticemi. Potom bylo jen zapotřebí dorovnat spodní desku zároveň s horní. Po nainstalování desek jsem vyzkoušela napnutí několika šňůr různých tlouštěk, abych se ujistila, jaká šířka bude ideální pro velikost objektu i prostoru. Abych docílila jemnosti a zároveň dostatečné viditelnosti, zvolila 2mm šířku. Samotný výběr šňůr nebyl nijak jednoduchý.

Potřebovala jsem takový materiál, který nebude mít příliš výrazný vzor pletení, jako je tomu u oděvních polyesterových šňůr, bude pevný, nebude povolovat, bude mít hodně barevných odstínů a bude dostupný ve velkém množství. Nakonec jsem zvolila šňůru Cotton Macrame, špagátovou přízi ze 100% recyklované bavlny, kterou jsem podrobila několikadenní zkoušce zda vydrží napnutá. Navíc tento výrobek má obrovské množství odstínů a velký návin na špulce.

První šňůra byla pouze zkušební, abych si ujasnila její délku a hlavně délku středu. Šňůry jsem nikdy neměřila přesně, šlo spíše o orientační délku, abych zde dala prostor menšímu chaosu. Objekt o výšce 2,5 m je něco jiného než krabicový model o 60 cm, míněno v tom smyslu, že objekt mi nedával takovou volnost vybrat si, jaké zrovna navážu oko. Musím přiznat, že u modelové verze bylo vázání

více uvolněné, mohla jsem libovolně střídat střed a okraj, bez problému jsem se vrátila ke středu, což mi objekt nedovolil. Od začátku jsem musela kontrolovaně napínat šňůry od středu ven. Byla jsem limitovaná tím, kam dosáhnu, a leckdy bylo náročné uvázat šňůru, u které jsem byla velmi blízko. Abych vůbec mohla uvázat šňůry k horní desce, bylo zapotřebí podložit volné okraje spodní desky prkny, abych je neprošlápla, a zvolit úzké vysoké schůdky, které se mi sotva vešly mezi našroubovaná oka. Pro vytvoření středu a především snazší protažení šňůr ve středu jsem použila 80 cm dlouhou jehlu. Tím jsem vytvořila opravdu soustředěné a pevné centrum. Některé ze šňůr jsou více mimo prostor, jako kdyby kroužily kolem středu. Dodávají mu nepravidelnost a rozbourávají ostré tvary připomínající přesýpací hodiny a objekt vypadá odlišně z různých pohledů. Co se týče barevnosti, zaměřila jsem se pouze na to, aby daná část, kterou jsem momentálně řešila, nebyla příliš tmavá, či světlá. Nechala jsem tak vzniknout místům, kde byly stejné barvy například 2× či 3× vedle sebe.

2 POPIS VYSTAVENÉHO DÍLA A JEHO VYUŽITÍ ČI ADJUSTACE

Objekt je čtvercové podstavy o velikosti 2 × 2 m. Výška objektu je 2,5 m. Skládá se ze dvou MDF desek o tloušťce 16 mm, obě dvě desky jsou zpevněné rámy z latí. Horní deska je uchycena prostřednictvím závitových tyčí do dřevěných KVH hranolů, které jsou umístěné mezi traverzami. Desky i hranoly jsou sladěné do světle šedé barvy. V obou deskách jsou našroubovaná oka s vrutem v rozmezí po deseti centimetrech. Mezi těmito deskami jsou napnuté šňůry z recyklované bavlny o tloušťce 2 mm v různých barvách. Šňůry se proplétají a vytvářejí střed, který je ale barevně odlišný.

Vzhledem k tomu, že dílo nebylo možné pro svoji velikost a náročnost přesunout, bylo již od začátku plánované do prostor ateliéru nová média / intermédia, kde postupně bylo vytvořené. Proto byla i vybraná adekvátní velikost díla, počítalo se (ještě před koronavirovou epidemií), že objekt bude v ateliéru během klauzur. Místo, které bylo vybrané, jsem si sama vybrala a jsem s ním spokojená. Je umístěné v přední části ateliéru přímo pod střešním oknem blíž ke kovové zdi. Toto místo se mi zamlouvalo již od začátku. Vnímám ho jako ideální, je dostatečný prostor kolem objektu a zároveň vyhovovalo myšlence, aby příliš nepřekážel při klauzurách. V této části je trošku příšeří oproti části u skleněné stěny a myslím si, že to dílu více svědčí. Tím, že se počítalo s tím, že objekt bude vytvořený, obhájený a případně vystavený v ateliéru, prvky byly vybrané tak, aby co nejlépe zapadly do prostředí. Šlo tedy o již zmíněnou šedivou barvu a pak o kovové pozinkované spojovací materiály, které zůstaly přiznané.

Robert Morrison:

„Byl přesvědčen o tom, že průmyslové materiály mají své estetické kvality jen tehdy, ponecháme-li jim jejich vlastní totožnost.“¹

Bohužel vzhledem k tomu, že je dílo velké a těžké, bude se muset po obhajobě a případné výstavě rozebrat. Ale jsem velmi zvědavá na to, jak se budou chovat šňůry po odstřižení od ok. Zda udrží svoji pevnost u středu, protože momentálně v napnutém stavu střed působí velmi pevně a při částečném opření (neriskovala jsem raději žádné větší experimentování), se střed vůbec nepohne. Určitě nebude na škodu tento krok zdokumentovat.

Objekt byl vytvořený tak, aby co nejlépe zapadl do prostoru – především nosné desky a aby spleť barevných šňůr více vystoupila. Tento objekt už nebude nikde jinde než zde, ale dál se s ním může pracovat a vždy ho přizpůsobit tak, aby co nejlépe vyhovovalo danému prostředí.

A to je jedna z věcí, která mě vždy bavila, hledání nových materiálů, učení se jim, přizpůsobovat je tak, aby co nejlépe fungovaly a souzněly s mojí myšlenkou a aby ji buďto podpořily, nebo naopak záměrně potlačily.

U této práce bych si chtěla nechat otevřená vrátka k dalším možnostem, jak tento objekt posunout dál, vytvořit nějaké zkoušky a modely, které jsem doposud nevyzkoušela. Při hledání inspirace jsem narazila na Nauma Gaba, který experimentoval s novými materiály již ve 20. letech 20. století. Říkal: „neměl by existovat žádný estetický zákaz sochaře používajícího jakýkoli druh materiálu“² a jako ovoce jeho práce s experimentováním pak vidím v jeho jemných konstrukcích v prostoru, které jsou mi sympatické a mohly by být i pro mě inspirací.

3 CITACE

1. BIRD, Michael. *100 ideas that changed art*. London: Laurence King Publishing, 2012, p. 163. ISBN 978-1-85669-795-8.
2. SEDLÁŘ, Jaroslav. *Ismy umění 20. století: s esejem Poznámky k interpretaci umění 20. století*. Montreal: Meridian World Press, 2014, s. 328. ISBN 978-0-9685293-5-5.

4 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

A) KNIŽNÍ PERIODICKÁ LITERATURA

1. BIRD, Michael. *100 ideas that changed art*. London: Laurence King Publishing, 2012. ISBN 978-1-85669-795-8.
2. FOSTER, Hal a kol. *Umění po roce 1900: modernismus, antimodernismus, postmodernismus*. 2., rozš. vyd. Přeložil Josef HRDLIČKA, Irena ELLIS, Jitka SEDLÁČKOVÁ, Jana HLÁVKOVÁ. Praha: Slovart, 2015. ISBN 9788073919757.
3. HUMHAL, Pavel. *Osobní a veřejné*. Praha: Tranzit, 2008. ISBN 978-80-87259-00-9.
4. KULKA, Tomáš. *Umění a kýč*. 3. vyd. Praha: Torst, 2014. ISBN 978-80-7215-477-7.
5. OSBORNE, Peter. *Conceptual art*. New York: Phaidon, 2002. ISBN 0714839302.
6. SEDLÁŘ, Jaroslav. *Ismy umění 20. století: s esejem Poznámky k interpretaci umění 20. století*. Montreal: Meridian World Press, 2014. ISBN 978-0-9685293-5-5.

B) INTERNETOVÉ ZDROJE

1. ASPROU, Helena. Music takes 13 minutes to 'release sadness' and 9 to make you happy, according to... In: *Classicfm.com* [online]. 4. 2. 2020 [cit. 2020-07-04]. Dostupné z: https://www.classicfm.com/music-news/music-to-release-sadness-and-feel-happier-study/?fbclid=IwAR2FL0VMb-FwZRNTjdiEAzaHEhtnehTLKEQjBUMOA-hBhLJE3DyP8ZeC_yg

5 RESUMÉ

Téma této diplomové práce je Síla identity. Vlastní, velmi silná zkušenost jako inspirace. Splnění snu, sebrání odvahy, abych se začala učit hrát na hudební nástroj, nalezení dobrého učitele a nástroje. Tyto body pro jeden sen zapadají do sebe jako kousky puzzle. Tato zkušenost a její vývoj mi přináší radost, kterou jsem se zde inspirovala.

Snažila jsem se radost zachytit pomocí objektu, přičemž nejdříve jsem pracovala s barevným přirovnáním, materiálem a posléze pomocí skic jsem docílila návrhu objektu v nadživotní velikosti. Snažila jsem se zachytit v objektu něco nehmatatelného, něco, co vnímám jako jedinečné, osobní, křehké a proměnlivé. Objekt se skládá ze dvou dřevěných desek, ve kterých jsou našroubovaná oka. Jedna deska je zavěšená ze stropu, druhá je umístěna přesně pod ní. Mezi nimi jsou napnuté šňůry z recyklované bavlny v různých úhlech a směrech tak, aby vytvořily nestejnorodý zamotaný střed.

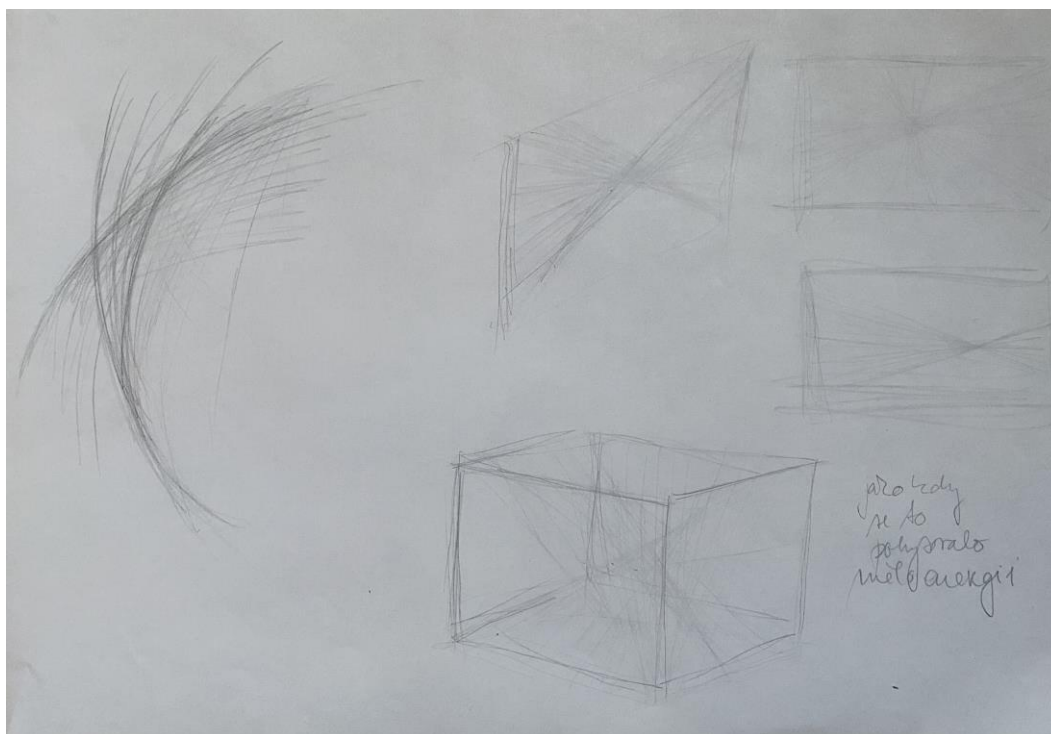
Topic of my diploma thesis is Power of identity. My own, very strong experience as a inspirations. Make dream come true, gather courage to start learn how to play musical instrument, find good teacher and instrument. All these points, for one dream, fit together as a pieces of puzzles. This experience and her progression makes me happy – gives me pure joy and this is my inspiration.

I tried transformed something untouchable – feeling – the joy to the object. My first steps were in color comparisons, materials and then through skethes I designed life size object. I tried described something untouchable- joy- which is unique, personal, delicate and changeable for me in object.

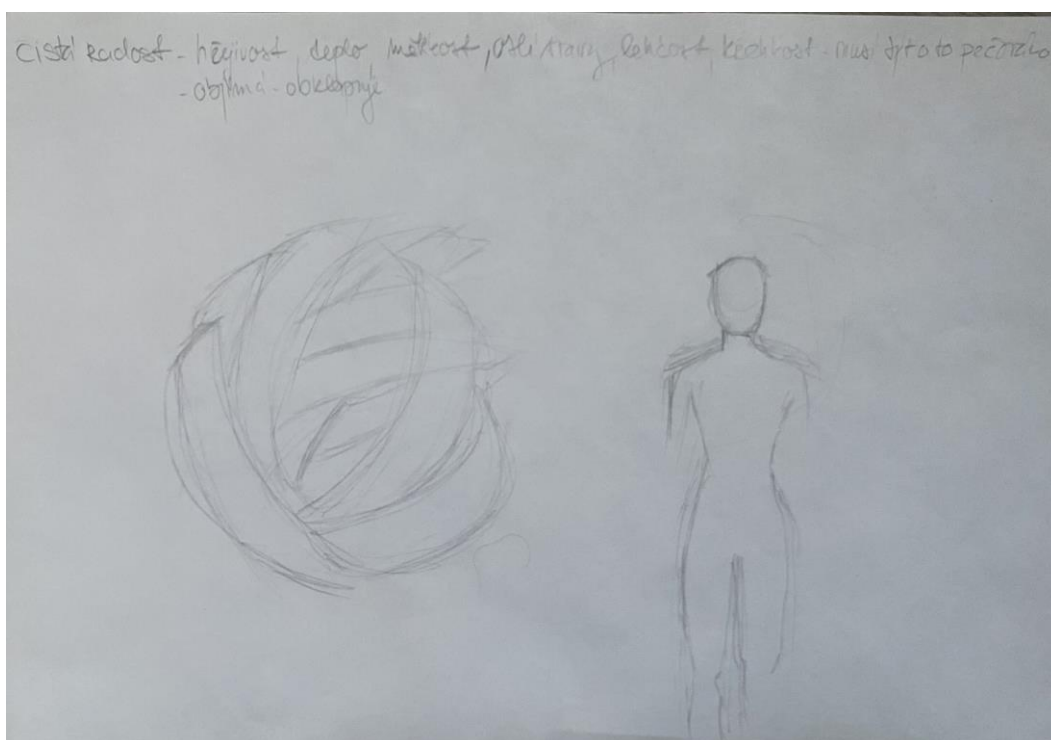
This object has two wooden boards in these boards are „iron eyes“ One board is hung from ceiling and second exactly under the first on the floor. Between them are stretched cords made of recycled cotton in various directions and angles.

6 SEZNAM OBRAZOVÝCH PŘÍLOH

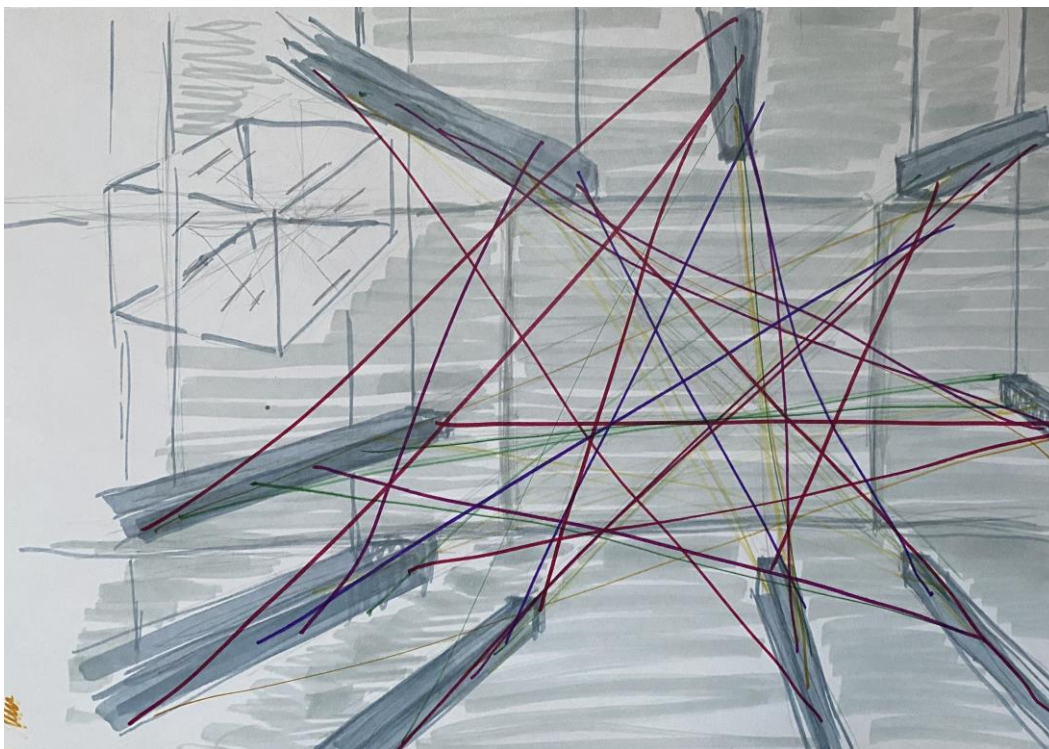
Příloha č. 1 Skicovní materiál

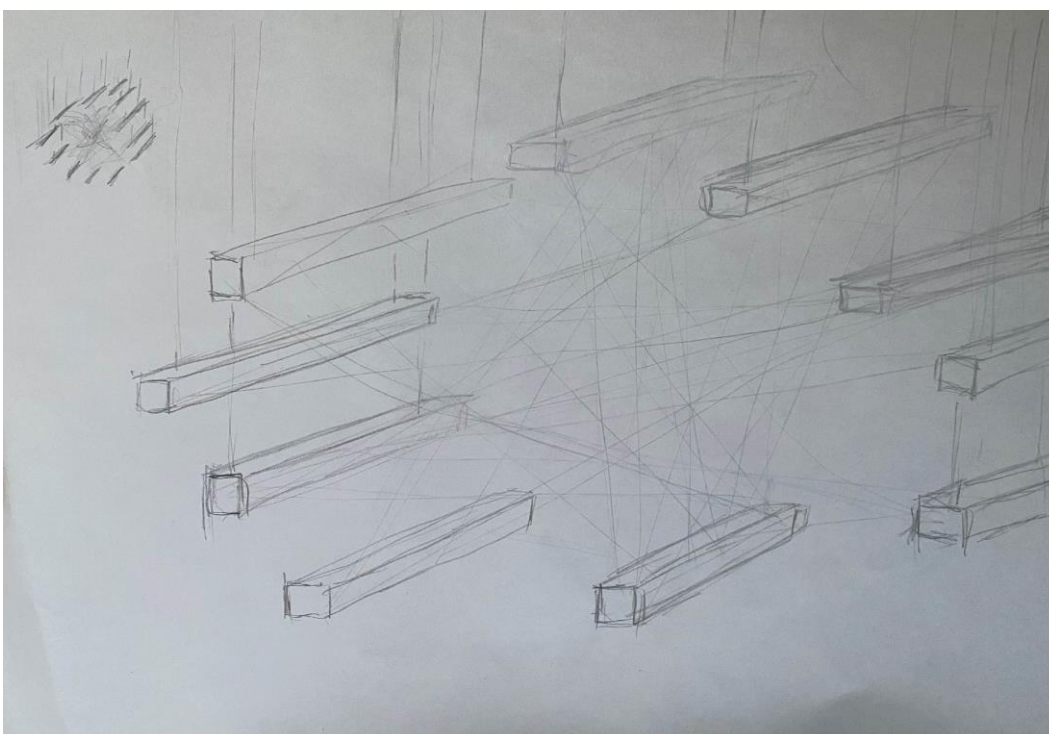
Příloha č. 2 Skicovní materiál

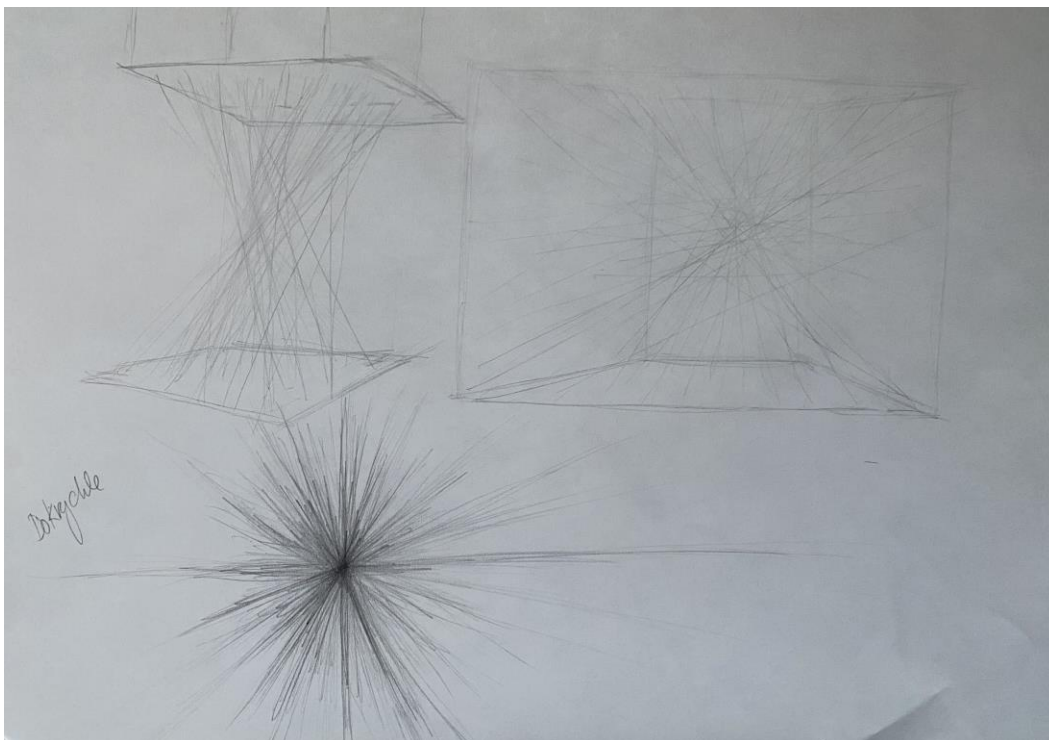
Příloha č. 3 Skicovní materiál

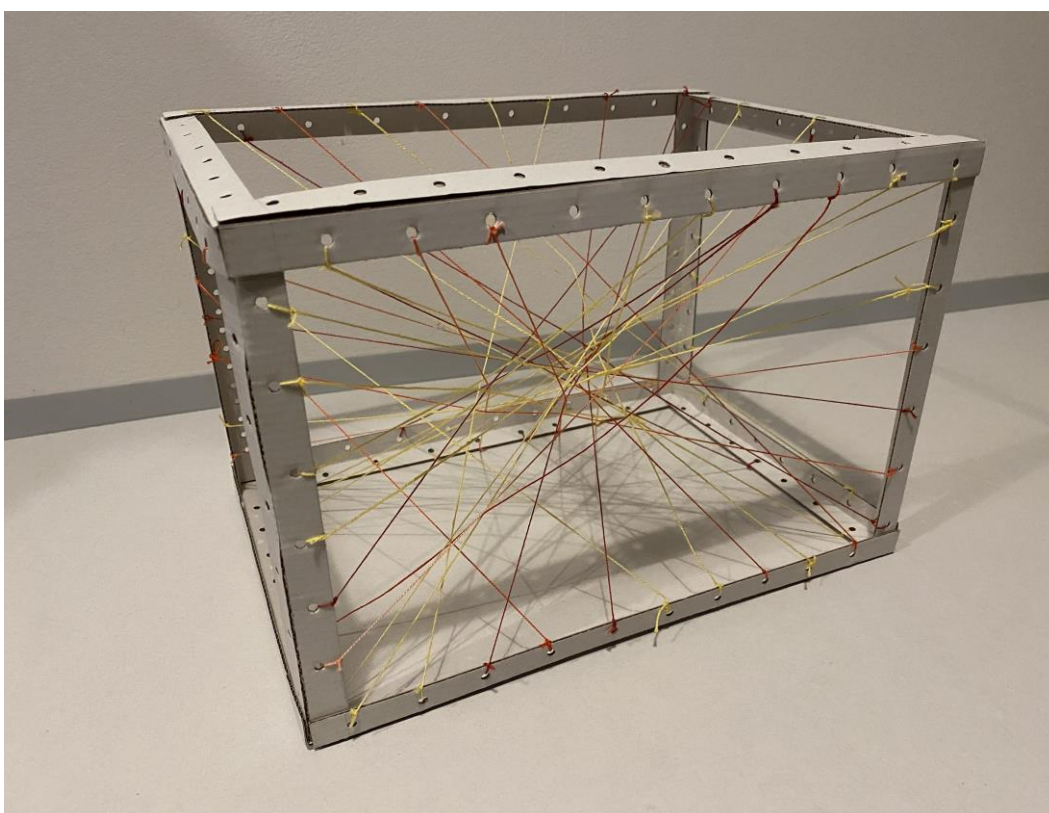
Příloha č. 4 Skicovní materiál

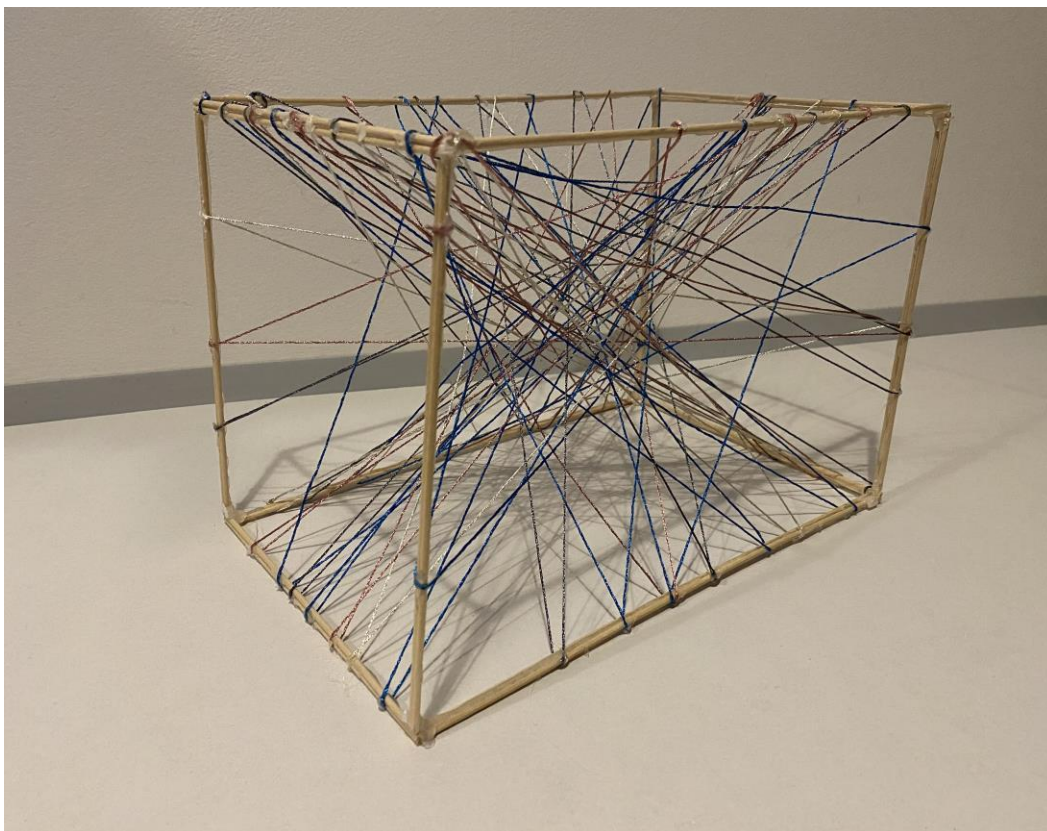
Příloha č. 5 Skicovní materiál

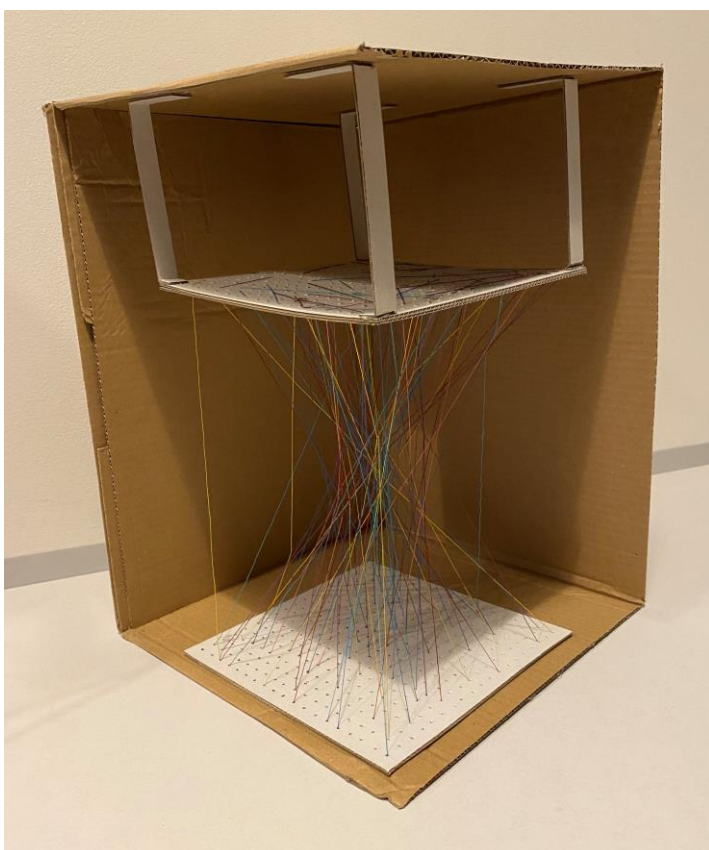
Příloha č. 6 Model

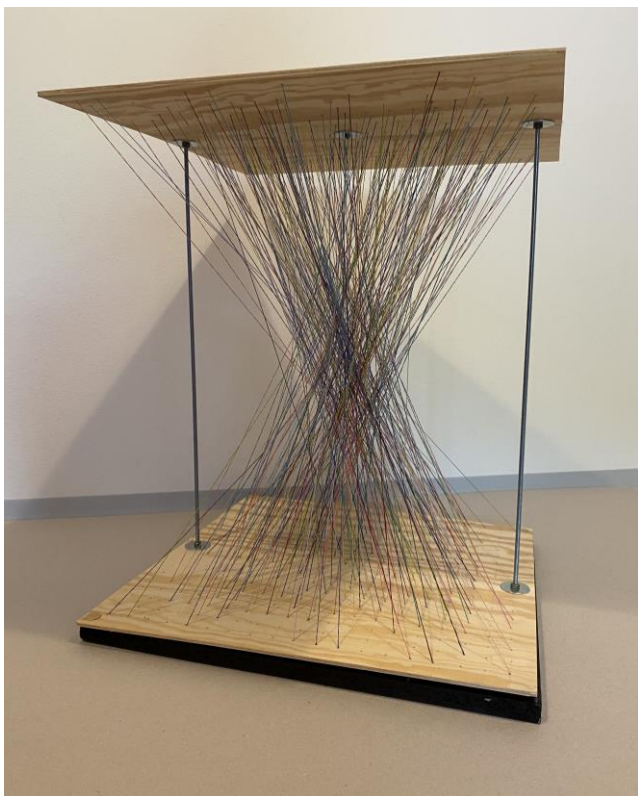
Příloha č. 7 Model

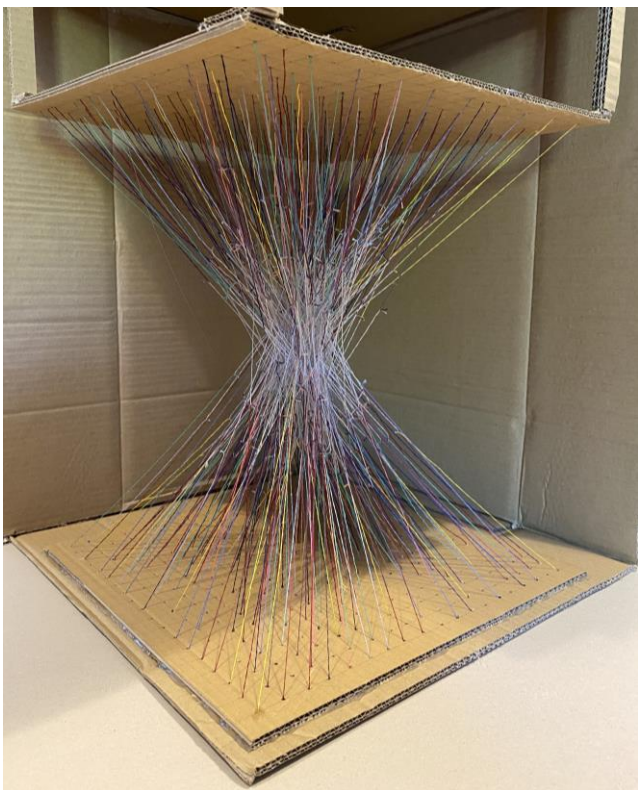
Příloha č. 8 Model

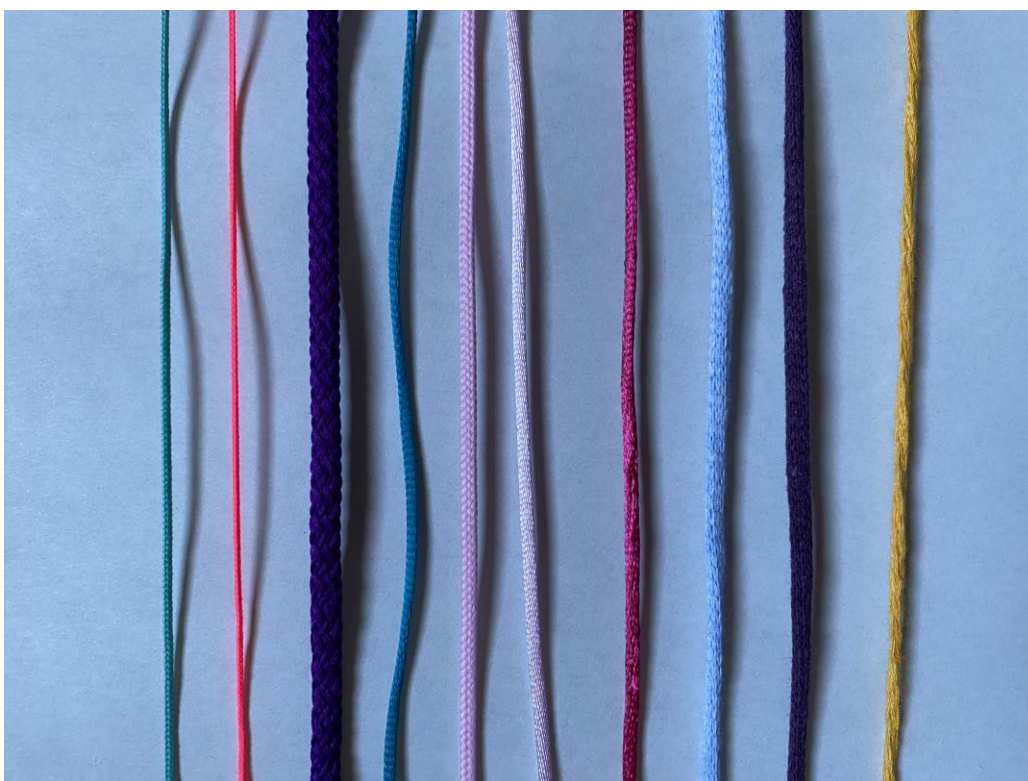
Příloha č. 9 Model

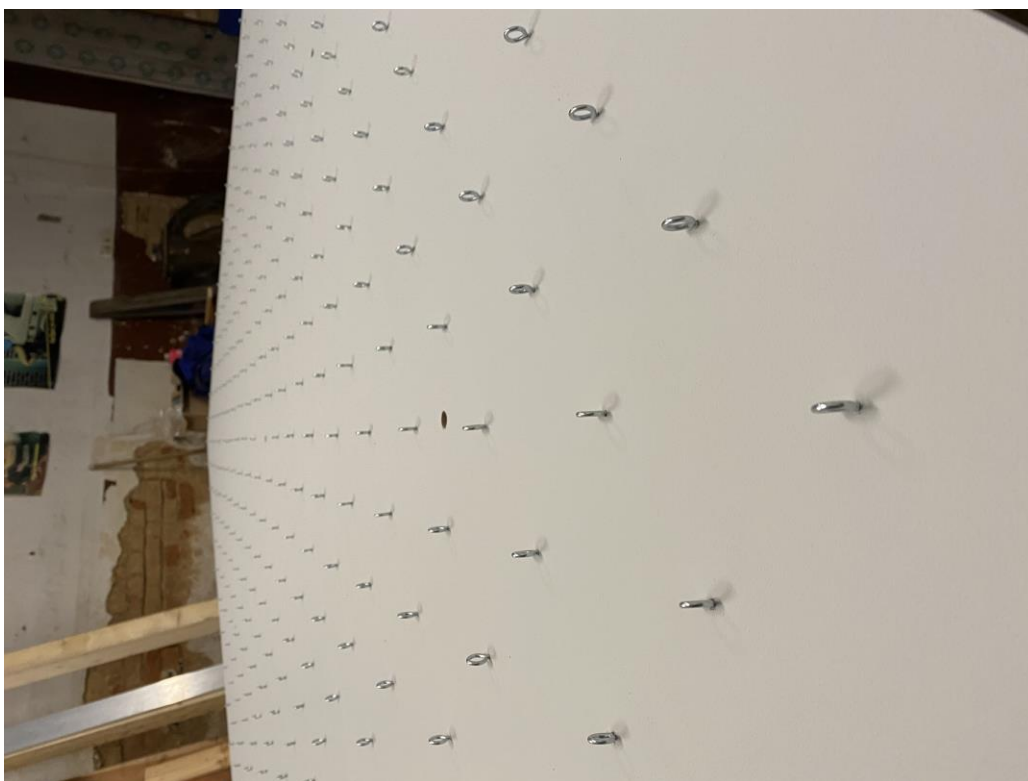
Příloha č. 10 Model

Příloha č. 11 výběr z materiálů

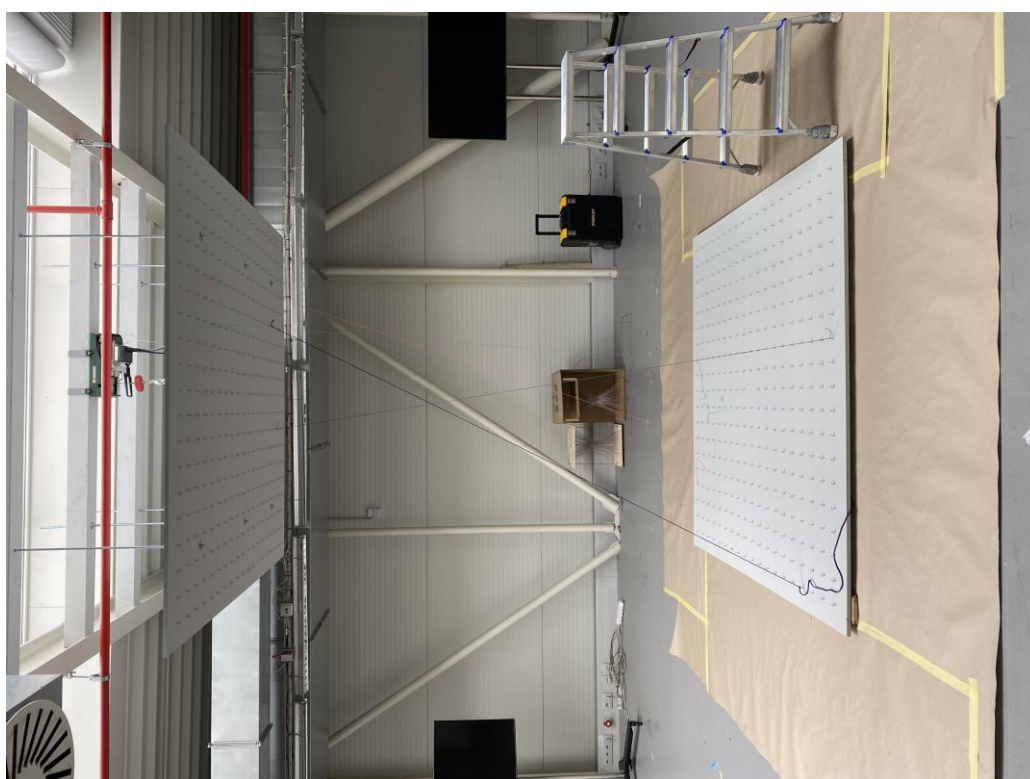
Příloha č. 12 postup práce

Příloha č. 13 postup práce

Příloha č. 14 postup práce

Příloha č. 15 postup práce

